

Oftest skal planerne godkendes af parlamentarikerne - dette gælder også Indien. Kan man forestille sig et parlament vedtage, at i løbet af den næste planperiode skal arbejdsløsheden stige fra f.eks. 5 % til 10 %; og dog kan dette være en uundgåelig følge af oplysningsarbejdet på landet, urbaniseringen, kapitalmangelen i byerne, og det er muligt, at planen sikrer en større beskæftigelse end under de givne forhold på nogen anden måde mulig.

Så nærmer vi os da til, at der bliver ikke én, men flere planer. Man får én plan til udvortes brug, som er inkonsistent, men som opfylder de politiske løfter, men som man, d.v.s. planlæggerne, ved ikke kan gennemføres. Og så har man en anden plan, som måske end ikke er fæstnet til papiret, til indvortes brug, som er konsistent, og som man tror, man kan gennemføre. Jeg har på fornemmelsen, at man i udviklingslandene ved politikernes forståelige givne løfter til en befolkning, der vil, at uafhængigheden skal føre til fremskridt, tvinges ind i en slags dobbeltmoral.

Forfatterne til denne bog er så godt som alle særdeles kyndige i indiske forhold og har et meget stort kendskab til indisk planlægning, men så vidt jeg forstår, er ingen af dem selv ansvarlige for planlægningen. Dette fritager fremstillingen for at blive et forsvar for det, man gør og har gjort. Omtalen er imidlertid yderst positiv i sit sigte, man føler ved læsningen, at man er i et selskab, som nok kritiserer, men som er klar over vanskelighederne, og hvis ønske er at bidrage til, at planlægningen kan blive gjort på en bedre måde næste gang.

Bogen er værd at læse, ikke blot for folk interesserede i indiske forhold, men også for dem, der er interesserede i de mange problemer, der dukker op, når man vil lægge planer for den økonomiske udvikling i udviklingslandene.

*Kjeld Philip**

* Professor, formand for Styrelsen for teknisk Samarbejde med udviklingslandene.

K. G. JUNGENSELDT: *Löneandelen och den ekonomiska utvecklingen*. Stockholm: Almqvist & Wiksell, 1966. 278 pp. Pris: 35 S Kr.

Som titlen siger, omhandler Jungenseldts bog den funktionelle indkomstfordeling. Udgangspunktet for behandlingen er en empirisk undersøgelse af udviklingen i nationalindkomstens lønandel og restindkomstandel i Sverige i perioden 1870-1950.

Resultatet af denne undersøgelse er tilvejebringelse af estimater af lønandele og restindkomster i den nævnte periode, dels på sektorniveau, dels globalt. Disse resultater bringes og kommenteres i bogens første kapitler. De følgende kapitler er rent teoretiske og gennemgår en del central teori for den langsigtede udvikling i den funktionelle indkomstfordeling. I bogens sjette kapitel belyses det tilvejebragte empiriske materiale ved hjælp af den gennemgængede teori, dog ikke i egentlig økonometrisk form, men således at teoriens ræsonnementer bruges til at sandsynliggøre forklaringen på de variationer, man observerer i indkomstfordelingen.

For dem, der er vænnet til sekvensen litteratur, hypotese, model og økonometrisk efterprøvelse, er Jungenseldts bog uortodoks og behagelig at læse. Han lægger sig ikke fast på bestemte hypoteser til forklaring af indkomstfordelingen, og han opbygger heller ikke nogen specific model, han ville være villig til at forsvare med alle økonometriske midler. Der er to væsentlige grunde hertil. For det første er talmaterialet åbenbart for svagt til, at en mere raffineret økonometrisk behandling ville give udbytte. Grænseudbyttet ville formentlig være stærkt faldende, blot man går et lille skridt ud over de enkleste former for indexberegninger. For det andet må man jo se på den makroøkonomiske indkomstfordeling som en så kompleks og mangeartet størrelse, at man snarere skal betragte teorien som et instrumentarium af ræsonnementer og argumenter end som et sæt af mere eller mindre endegyldige modeller. Det er i hvert fald således, forfatteren anvender teorien i sin empiriske analyse. Dog,

Oftest skal planerne godkendes af parlamentarikerne - dette gælder også Indien. Kan man forestille sig et parlament vedtage, at i løbet af den næste planperiode skal arbejdsløsheden stige fra f.eks. 5 % til 10 %; og dog kan dette være en uundgåelig følge af oplysningsarbejdet på landet, urbaniseringen, kapitalmangelen i byerne, og det er muligt, at planen sikrer en større beskæftigelse end under de givne forhold på nogen anden måde mulig.

Så nærmer vi os da til, at der bliver ikke én, men flere planer. Man får én plan til udvortes brug, som er inkonsistent, men som opfylder de politiske løfter, men som man, d.v.s. planlæggerne, ved ikke kan gennemføres. Og så har man en anden plan, som måske end ikke er fæstnet til papiret, til indvortes brug, som er konsistent, og som man tror, man kan gennemføre. Jeg har på fornemmelsen, at man i udviklingslandene ved politikernes forståelige givne løfter til en befolkning, der vil, at uafhængigheden skal føre til fremskridt, tvinges ind i en slags dobbeltmoral.

Forfatterne til denne bog er så godt som alle særdeles kyndige i indiske forhold og har et meget stort kendskab til indisk planlægning, men så vidt jeg forstår, er ingen af dem selv ansvarlige for planlægningen. Dette fritager fremstillingen for at blive et forsvar for det, man gør og har gjort. Omtalen er imidlertid yderst positiv i sit sigte, man føler ved læsningen, at man er i et selskab, som nok kritiserer, men som er klar over vanskelighederne, og hvis ønske er at bidrage til, at planlægningen kan blive gjort på en bedre måde næste gang.

Bogen er værd at læse, ikke blot for folk interesserede i indiske forhold, men også for dem, der er interesserede i de mange problemer, der dukker op, når man vil lægge planer for den økonomiske udvikling i udviklingslandene.

*Kjeld Philip**

* Professor, formand for Styrelsen for teknisk Samarbejde med udviklingslandene.

K. G. JUNGENSEL: *Löneandelen och den ekonomiska utvecklingen*. Stockholm: Almqvist & Wiksell, 1966. 278 pp. Pris: 35 S Kr.

Som titlen siger, omhandler Jungensels bog den funktionelle indkomstfordeling. Udgangspunktet for behandlingen er en empirisk undersøgelse af udviklingen i nationalindkomstens lønandel og restindkomstandel i Sverige i perioden 1870-1950.

Resultatet af denne undersøgelse er tilvejebringelse af estimater af lønandele og restindkomster i den nævnte periode, dels på sektorniveau, dels globalt. Disse resultater bringes og kommenteres i bogens første kapitler. De følgende kapitler er rent teoretiske og gennemgår en del central teori for den langsigtede udvikling i den funktionelle indkomstfordeling. I bogens sjette kapitel belyses det tilvejebragte empiriske materiale ved hjælp af den gennemgående teori, dog ikke i egentlig økonometrisk form, men således at teoriens ræsonnementer bruges til at sandsynliggøre forklaringen på de variationer, man observerer i indkomstfordelingen.

For dem, der er vænnet til sekvensen litteratur, hypotese, model og økonometrisk efterprøvelse, er Jungensels bog uortodoks og behagelig at læse. Han lægger sig ikke fast på bestemte hypoteser til forklaring af indkomstfordelingen, og han opbygger heller ikke nogen specific model, han ville være villig til at forsvare med alle økonometriske midler. Der er to væsentlige grunde hertil. For det første er talmaterialet åbenbart for svagt til, at en mere raffineret økonometrisk behandling ville give udbytte. Grænseudbyttet ville formentlig være stærkt faldende, blot man går et lille skridt ud over de enkleste former for indexberegninger. For det andet må man jo se på den makroøkonomiske indkomstfordeling som en så kompleks og mangeartet størrelse, at man snarere skal betragte teorien som et instrumentarium af ræsonnementer og argumenter end som et sæt af mere eller mindre endegyldige modeller. Det er i hvert fald således, forfatteren anvender teorien i sin empiriske analyse. Dog,

til trods for at forfatteren så åbenbart ønsker at opnå afbalanceret kombination af teori, empiri og common sense, kan man imidlertid ikke sige, at resultatet i denne henseende er helt vellykket. Bogens teoretiske og empiriske afsnit hører lige som til forskellige verdener, og kun tæt læsning afslører de mange bånd, der faktisk er mellem forfatterens teoretiske og empiriske, analytiske fremstilling. Men umiddelbart får man det indtryk, at bogen i virkeligheden indeholder to afhandlinger, en om makroøkonomisk fordelingsteori, og en der redegør for en empirisk fordelingsundersøgelse.

I sin fremstilling af fordelingsteorien tager forfatteren i det væsentlige udgangspunkt i den neoklassiske grænseproduktivitetsteori. De centrale vanskeligheder ved denne lære er dels af kapitalteoretisk dels af pristeoretisk art. Forfatteren skitserer her nogle udvidelser af modellen, men disse udvidelser er mere antydet end egentlig gennemarbejdet. Navnlig synes det interessant at vide, hvor langt man inden for den neoklassiske teori kunne komme med forskellige antagelser om konkurrencestrukturen. Dette har jo også interesse for en udredning af forholdet mellem den neoklassiske teori og Kaldors fordelingsteori, som forfatteren diskuterer i et senere kapitel. Kaldors teori er formentlig netop ment som en fordelingsteori, der ikke forudsætter fuldkommen konkurrence; men forfatteren samarbejder den med den neoklassiske teori under forudsætning af, at der hersker fuldkommen konkurrence, og at Kaldors teori derfor kun er udtryk for en speciel opsparingsadfærd og specielle forudsætninger om knaphedsforhold på udbudssiden. Den væsentligste indsats i de teoretiske afsnit er en undersøgelse af fordelingsadfærd under jævn vækst inden for en simpel makromodel med forskellige former for teknisk fremskridt. Fremstillingen er ikke ganske klar, og man føler sig ikke overbevist om, at der med fornøden skarphed er skelnet mellem dynamisk ligevægtstilstand – steady states – på den ene side, og bevægelse mellem disse på den

anden. Sam anført skal man se godt efter for at se, hvor forfatteren egentlig benytter den udviklede – og ret indviklede – teori i sin empiriske analyse. Solow siger et sted, at man, selv for en tilsyneladende almindelig common sense diskussion af empirisk materiale, har brug for at være særdeles velkølet i megen endog særdeles raffineret teori, uden at dette kommer egentligt til orde i den endelige fremstilling. Dette er tydeligvis også tilfældet her: forfatterens drøftelse af de svenske estimater i hans kapitel IV, bogens væsentligste og interessanteste, forudsætter i virkeligheden, at man som baggrundsviden har et dybt kendskab til teorien, uden at denne baggrundsviden behøver at komme direkte frem til overfladen i selve teksten.

Forfatteren ser i den empiriske analyse først på lønandelens konjunktur-adfærd og kommer til det ikke helt uventede resultat, at andelen bevæger sig anticyklisk. Ved at se på den tilsvarende udvikling i realløn og produktivitet erkender han, at dette forhold ikke kan forklares inden for en statisk ligevægtsmodel, især fordi produktiviteten synes at være konjunkturmedløbende. Han antyder en forklaring, der bygger på tilpasningstræghed, således at reallønnen ligger under sin ligevægtige værdi i opgangen og under højkonjunkturen og først fanger det manglende ind under nedslaget. Det er dog klart, at dette må være en rent antydningvis forklaring. For det første består hans materiale jo af tal på årsbasis, for det andet kræver en forklaring som den anførte en dybere undersøgelse både af produktivtetsudvikling, men især af lønbevægelser og prisbevægelser. Forfatteren går derpå over til at se på den langsigtede bevægelse i lønandelen. Denne ser ikke ud til, på længere sigt, trods store sektorforskydninger, kapitalakkumulation og tekniske forandringer, at have forandret sig væsentligt. Det ser ikke ud til, efter en standardberegning, at sektorforskydninger, isoleret set, influerer væsentligt på lønandelen. Forfatteren går herefter over til at se på, hvor langt man kan komme med den neoklassiske teori, in casu ved anvendelse af CES

produktionsfunktioner. Hans beregninger, hvis usikkerhed han understreger, giver ham en substitutionselasticitet på 0.6 i hver af sektorerne jordbrug, transport og industri. Denne størrelse benyttes nu til for hver af sektorerne at konstruere et index for de tekniske fremskridts arbejdsbesparende karakter. Meningen hermed er at finde frem til, hvorledes arbejdsbesparende fremskridt i de forskellige sektorer har bidraget til at neutralisere de fordelingsmæssige virkninger af kapitalakkumuleringen. Forfatteren stiller sig skeptisk til, hvad der skal ligge i forestillingen om en konstant makroøkonomisk indkomstfordeling. Hans beregninger og ræsonnementer skal da heller ikke tages som forsøg på en forklaring af indkomstfordelingen, men snarere som en redegørelse for, hvilke modsat rettede kræfter, der har været på spil. Hans analyse af kapitalakkumulering og teknisk fremskridt på sektorniveau må ses som et bidrag hertil.

Bogens fortjeneste ligger dels i, at den rapporterer om tilvejebringelse af estimater for den makroøkonomiske indkomstfordeling i Sverige, dels i en mængde inspirerende kommentar-stof både i de teoretiske og de empiriske afsnit. Dette er også svagheden. Thi hvert eneste af bogens kapitler indeholder tråde nok til en selvstændig bog, og i flere af kapitlerne har dette til følge, at netop som læserne er blevet indstillet på at læse mere om emnet, så sluttes kapitlet af.

*Hector Estrup**

* Professor (kst.) ved Handelshøjskolen i København.

TORE THONSTAD: *Education and manpower. Theoretical models and empirical applications.* London: Oliver & Boyd, 1969. 162 pp. Pris: 63 s.

Tore Thonstad er docent ved universitetet i Oslo. For de der herhjemme har interesseret sig for arbejdskraft- og uddannelsesprognoser, behøver han næppe nogen nærmere præsentation. Han har i adskillige

år arbejdet inden for dette felt og har skrevet flere artikler og indlæg. Nærværende bog er skrevet færdig under et studieophold på London School of Economics, hvor der drives en omfattende forskning inden for det stadig voksende felt, der betegnes »Economics of Education«. Bogens empiriske materiale stammer fra Norge, og de modeller, der optræder, er en videreudvikling af de modeller, der tidligere har været offentliggjort fra norsk side.

Thonstad ønsker at opstille en beskrivelse af sammenhængen mellem uddannelsessystemets udformning og arbejdsstyrkens sammensætning på uddannelseskategorier. Han betragter uddannelse som en produktionsproces med elever og lærere som input og uddannet arbejdskraft som output. Derved kan han beskrive, hvorledes samfundets arbejdsstyrke kommer til at se ud ved givet input og hvilke krav, der må stilles til uddannelsessystemet for at kunne producere og vedligeholde en given nettoarbejdsstyrke. Nettoarbejdsstyrken svarer til den samlede arbejdsstyrke - bruttoarbejdsstyrken - minus den del af arbejdsstyrken, der arbejder i uddannelsessystemet. Han arbejder både med én-sektor modeller, hvor uddannelsessystemet betragtes som en samlet sektor i forhold til samfundet, og med fler-sektor modeller, hvor principielt hvert trin i det formelle uddannelsessystem betragtes som en sektor. Udover opstillingen af modellerne forsøger Thonstad at anvende dem på et empirisk materiale. Hovedsageligt for at demonstrere modellernes opførsel men også for at vise, hvilke kommentarer til et uddannelsessystem sådanne modeller kan danne grundlag for.

Formålet med Thonstads bog er først og fremmest at systematisere behandlingen af uddannelsessystemet som en produktionsproces for derved at kunne bidrage til udviklingen af redskaber til styring af denne sektor i samfundet. Thonstad beskæftiger sig alene med de formaliserede uddannelser.

Bogen indeholder fire hovedafsnit plus et par appendiks.

I part I gives en kortfattet og klar over-